

Fethiye–Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi Kıyı ve Deniz Alanlarının Biyolojik Çeşitlilik Tespiti Projesi Final Raporu, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (2010).

## ORFOZ

Orfoz balığı oldukça yavaş büyüyen ve geç eşeyssel olgunluğa ulaşan bir tür olup, avcılık baskısına karşı son derece hassastır. Deniz balıklarında fazla rastlanmayan hermafroditlik olgusu orfoz için karakteristik bir özelliktir ve bireyler belli bir boya kadar dişi olarak yaşayıp, daha sonra meydana gelen seksüel inversiyon ile erkek bireyler haline dönüşmektedir. Akdeniz’de daha önce yapılan detaylı araştırmalarda, eşeyssel olgunluğa erişen en küçük boylu dişi bireyin 36.7 cm (5. yaş), eşeyssel olgunluğa erişen en küçük boylu erkek bireyin 68.5 cm (12. yaş) olduğu tespit edilmiştir; popülasyondaki bireylerin %50’si göz önüne alınarak hesaplanan ilk eşeyssel olgunluk boyları ise 43.8 cm (dişi) ve 81.3 cm’dir (erkek) (Marino ve diğ., 2001). Sagittal otolitler ile gerçekleştirilen yaş tayini çalışmalarında orfozların 5 yaşına kadar nispeten hızlı büyüdüğü, ancak bunu takiben 30 yaşına kadar yılda 3 cm’den az olmak kaydıyla oldukça yavaş büyüdüğü belirlenmiş, elde edilen 105 cm’lik bir erkek bireyin 61 yaşında olduğu bulunmuştur (Renones ve diğ., 2007). 05.11.2008 tarih ve 27045 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Su Ürünleri Tebliği değişikliğinde, daha önce 40 cm minimum avlanma boyu olan orfoz, diğer lahoz ve hani balığı türleriyle aynı kategoriye konularak avlanma boyu 30 cm’ye düşürülmüştür. Yapılan bu değişiklik ile son derece farklı biyolojik özelliklere, üreme stratejilerine ve maksimum boylara sahip Serranidae familyası üyeleri, hiçbir bilimsel dayanağı olmayan 30 cm’lik minimum avlanma boyuyla korunmaya çalışılmaktadır (bu boydaki bireyler henüz eşeyssel olgunluğa bile erişmiş değillerdir). Üreme döneminde büyük boylu bireylerin agregasyon (kalabalık topluluk) oluşturduğu bilinmekte ve en yoğun üremenin Haziran – Ağustos ayları arasında gerçekleştiği ifade edilmektedir (Marino ve diğ., 2001). Mevcut bilimsel veriler göz önüne

alınarak orfoz için minimum avlanma boyunun 45 cm'ye çıkarılması, ayrıca 1 Haziran - 31 Ağustos döneminde bütün karasularımızda paragat da dahil olmak üzere her türlü avcılığının yasaklanması, türün yaşama şansını arttırabilmek için büyük önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra, Fethiye Körfezi için en azından iki yıllık bir süre boyunca orfoz ve lahoz avcılığının tamamen yasaklanması, son derece yıpranmış durumdaki mevcut popülasyonun iyileşebilmesi amacıyla önerilmektedir. Bölgede yer alan aile balıkçıları ile yapılan anket çalışmalarında, balıkçıların %35'i tüm geçimlerini Orfoz ve Lahoz avcılığından sağladıklarını belirtmişlerdir. Bölgede uygulanması gerekli yasakla birlikte bölgedeki aile balıkçılarının da, gerekirse sponsor vb. yardımlarıyla oluşturulacak bir fonla desteklenmesi uygun olacaktır.

#### Referans

Marino, G., Azzurro, E., Finoia, M.G., Messina, M.T., Massari, A., Mandich, A. (2001): Reproduction in the dusky grouper from southern Mediterranean. *Journal of Fish Biology*, 58:909–927

Reñones, O., Piñeiro, C., Mas, X., Goñi, R. (2007): Age and growth of the dusky grouper *Epinephelus marginatus* (Lowe 1834) in an exploited population of the Western Mediterranean. *J. Fish. Biol.*, 71: 346–362.